

KORPORATSIYA MOLİYAVIY SIYOSATI

Xoliqulova Sarvinoz

Aqmuratova Dinora

Termiz davlat universiteti

Iqtisodiyot fakulteti

Moliya va moliyaviy texnologiyalar yoʻnalishi

3-kurs talabalari

Annotatsiya: Korporatsiya moliyaviy siyosati – bu yirik kompaniya va tashkilotlarning oʻz iqtisodiy faoliyatlarini samarali boshqarish, kapital va likvidlik holatini saqlash, investitsion imkoniyatlardan oqilona foydalanish va moliyaviy risklarni minimal darajaga tushirish uchun ishlab chiqiladigan strategik chora-tadbirlar tizimidir. Ushbu siyosatning asosiy vazifasi kompaniyaning bozordagi barqarorligini taʼminlash, aksiyadorlar qiymatini oshirish va moliyaviy muvozanatni saqlab turishdan iborat. Bunday siyosat korporatsiyaning makroiqtisodiy muhitga, qonunchilik talablariga, ichki va tashqi bozordagi oʻzgarishlarga mos ravishda belgilanishi muhim ahamiyat kasb etadi.

Kalit soʻzlar: korporatsiya, moliyaviy siyosat, kapital tuzilmasi, naqd pul oqimi, investitsion siyosat, dividend siyosati, moliyaviy risklar, moliyaviy rejalashtirish, moliyaviy boshqaruv, iqtisodiy barqarorlik.

Korporatsiyalarning moliyaviy siyosati kapital tuzilmasini optimal holatda shakllantirishga, yaʼni kompaniyaning qarzi va oʻz mablagʻlari ulushini muvozanatda tutishga xizmat qiladi. Bu holatda, korporatsiya kapital manbalarini aniqlashda eng qulay, arzon va xavfsiz variantlarni izlaydi. Qarzdorlik darajasini oqilona boshqarish, oʻz mablagʻlari va tashqi qarzlar nisbatini toʻgʻri tanlash barcha moliyaviy resurslar samaradorligini oshirish, risklarni boshqarishda muhim vosita boʻladi. Kapital tuzilmasini obyektiv tahlil

qilishda moliyaviy menejerlar bozordagi qarz va aksiyalar bo'yicha foiz stavkalari, inflyatsiya darajasi, o'sish sur'ati kabi omillarni hisobga oladi. Moliyaviy siyosatda naqd pul oqimini boshqarish ham muhim o'rin tutadi. Bunda korporatsiya qisqa muddatli va uzoq muddatli majburiyatlarini o'z vaqtida bajarishga, operatsion faoliyat natijasida tushumlarni maksimal darajaga yetkazishga intiladi. Naqd pul oqimini to'g'ri boshqarish uchun korporativ byudjetlash, pul mablag'larini prognoz qilish, moliyaviy intizomni kuchaytirish kabi usullar qo'llaniladi. To'g'ri tashkil etilgan naqd pul siyosati kompaniyaning likvidligini yuqori darajada ushlab turishga yordam beradi, to'lovga layoqatlilikni kafolatlaydi. Investitsion siyosat korporatsiya moliyaviy siyosatining ajralmas qismi bo'lib, bunda kompaniya yangi loyihalarni amalga oshirish uchun manbalarni tanlash, investitsion risklarni baholash, daromadlilikni prognoz qilish va investitsiyalar samaradorligini oshirishga e'tibor qaratadi. Investitsion siyosat ishlab chiqilganda, korporatsiya mavjud bozor imkoniyatlari, texnologik taraqqiyot, makroiqtisodiy va mikromuammollarni tahlil qiladi. Investitsiyalardan kutilayotgan natija kompaniya umumiy strategiyasiga muvofiq bo'lishi, moliyaviy imkoniyatlaridan ortiqcha foydalanishga olib kelmasligi lozim [1].

Dividend siyosati ham korporatsiyalarning moliyaviy boshqaruvida alohida e'tibor talab qiladi. Dividend to'lash strategiyasi aksiyadorlarga bo'lgan ishonchni oshirishga, kompaniya aksiyalari qiymatini barqarorlashtirishga yordam beradi. Dividend siyosatini ishlab chiqishda kompaniya foydasining yillik taqsimoti, reinvestitsiya imkoniyatlari va moliyaviy barqarorlik asosiy ko'rsatkichlar sifatida qabul qilinadi. Bunday siyosatda nafaqat qisqa muddatli manfaatlar, balki korporatsiyaning uzoq muddatli o'sish strategiyasi ham hisobga olinadi. Risklarni boshqarish korporatsiya moliyaviy siyosatining eng dolzarb yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Moliyaviy risklar tashqi va ichki omillar natijasida yuzaga kelishi mumkin. Ushbu risklarni aniqlash va ularni minimallashtirish uchun sug'urta,

xedjirlash, diversifikatsiya kabi zamonaviy usullar qo'llaniladi. Moliyaviy risklarni oqilona boshqarish natijasida korporatsiya moliyaviy barqarorligi ta'minlanadi va bozor o'zgarishlariga tez moslashish imkoniyatiga ega bo'ladi [2].

Moliyaviy hisobotlarni to'g'ri yuritish va o'z vaqtida tahlil qilish ham korporatsiya moliyaviy siyosatining asosiy tamoyillaridan biridir. Hisobotlar kompaniyaning real moliyaviy ahvolini, daromad va xarajatlarning aniq ko'rsatkichlarini, balans holatini aks ettiradi. Bu esa, menejment uchun to'g'ri qarorlar qabul qilishda muhim manba bo'lib xizmat qiladi. Ichki va tashqi audit, moliyaviy monitoring kompaniya faoliyatida shaffoflik va ishonchlilikni ta'minlaydi. Korporatsiya moliyaviy siyosati nafaqat kompaniya o'zida, balki uning muhitida ham iqtisodiy barqarorlik va taraqqiyotga ta'sir ko'rsatadi. Bozordagi raqobatning kuchayishi, global integratsiya jarayonlari va iqtisodiy inqirozlar sharoitida korporatsiyalarning moliyaviy siyosati yangicha yondashuvlar va innovatsion boshqaruv usullarini talab qiladi. Moliyaviy rejalashtirish va strategik boshqaruv korporatsiyalar uchun bozor sharoitlariga moslashish, doimiy rivojlanish va raqobatbardoshlikni saqlab qolishning asosiy omilidir [3].

Barcha korporatsiyalar moliyaviy siyosatini shakllantirishda o'z faoliyatining o'ziga xos xususiyatlarini, bozor kon'yunkturasini va soha ehtiyojlarini inobatga oladi. Bunda boshqaruvning zamonaviy usullari, innovatsion yondashuvlar va iqtisodiy prognozlar asosida qarorlar qabul qilinadi. Moliyaviy siyosatning muvaffaqiyati korporatsiyaning manfaatdor tomonlari o'rtasidagi uyg'unlik, ochiqlik, halollik va aniqlik tamoyillariga asoslanadi [4].

Xulosa:

Xulosa sifatida aytish mumkinki, korporatsiya moliyaviy siyosati kompaniyaning foydalanuvchilarga, aksiyadorlarga va umuman jamiyatga barqaror iqtisodiy manfaat yetkazishda hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi.

Namunaviy moliyaviy siyosat korporatsiyaning o'z maqsad va strategiyasiga erishishiga, risklarni minimallashtirish va yangi imkoniyatlardan samarali foydalanishga xizmat qiladi. Uning asosiy vazifasi — kapital va moliyaviy resurslarni to'g'ri boshqarish, kompaniya ahamiyatini oshirish va umumiy iqtisodiy taraqqiyotga muhim hissa qo'shishdan iborat hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Jo'raev O., Mamatqulov N. "Korxonaning moliyaviy menejmenti". – Toshkent: Iqtisodiyot va Innovatsion Texnologiyalar, 2022.
2. Karimov U. "Korporativ moliya asoslari". – Toshkent: "Moliya", 2020.
3. Suleymanov Q., Raximov A. "Moliyaviy boshqaruv". – Toshkent: Iqtisodiyot, 2019.
4. Vahobov A., Axmedov M. "Korxona iqtisodiyoti va moliyasi". – Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti nashriyoti, 2021.
5. Usmonov I.M., Rahimov Z. "Moliyaviy menejment". – Toshkent: IQTISOD, 2023.
6. "Korporativ boshqaruv asoslari", O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi o'quv qo'llanmasi. – Toshkent, 2022.